

φταιίει αὐτός; Μὰ σκέφτηκε τί ἀπάντηση θὰ τοῦδινε. "Ισως καὶ νὰ τὸν ἔβριζε. Τί θὰ κέρδιζε τότες; Μόνο ποὺ θὰ ὑποβιβαζότανε.

"Ἐντεκα. Ἀκούστηκαν στὸ διάδρομο βήματα. Ὁ διευθυντής εἶπε κάποιος. Ναι ἡταν ἐκεῖνος. "Ολοι σηκώθηκαν. Πρῶτος ὁ Σωτήρης. Ἐκεῖνος πέρασε ἀργά ἀργά. Τὸν κύταξέ. Χάρηκε. Εἶδε τὸ ἔργο του. Εὐχαριστημένος.

"Ολοι ὄρθιοι ὥστου χάθηκε κλίνοντας πίσω του μιὰ πόρτα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ

ΕΝΑΣ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΣ ΤΕΧΝΙΤΗΣ (ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΖΕΡΒΟΣ)

('Απόσπασμα ὅμιλίας περὶ τῆς «Συμβολῆς τῶν Δωδεκανησίων λογίων στὴ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία»).

Μεταξὺ τῶν Δωδεκανησίων ποιητῶν μέσιν ἔξεχουσα θέσι κατέχει καὶ ὁ Καλύμνιος ποιητὴς κ. Γιάννης Κ. Ζερβός.

Ἡ φιλολογική του ἐμφάνισις χρονολογεῖται ἀπὸ 25ετίας περίπου, ἀλλ᾽ ἐπισημοποιήθη ἀπὸ τοῦ 1910 καὶ ἐντεῦθεν, ὅτε ἔξεδωκε τὴν πρώτη συλλογή του τὰ «Νησιώτικα Τραγούδια» καὶ βραδύτερον μετὰ δεκαετίαν, τὸ 1921 ὅτε ἔξεδωκε τοὺς «Ρυθμοὺς τῆς Ζωῆς» καὶ τελευταῖα τὸ 1929 ὅτε ἔξεδωκε τοὺς «Στίχους».

Ἡ ποίησις τοῦ Ζερβοῦ, εἶνε ποίησις κατ' ἔξοχὴν νησιώτικη, Καλυμνιακὴ μπορῶ νὰ πῶ ποὺ καὶ τὸν παλιμότης καὶ τὶς εἰκόνες της καὶ τὴ γλώσσα της ἀκόμα, ἐμπνέεται ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἴστορία, τὶς παραδόσεις καὶ τὶς προλήψεις, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ νησιοῦ του.

Γενικὰ ἡ ποίησις τοῦ Ζερβοῦ δείχνει ποιητὴ μὲ μεγάλο αἴσθημα καὶ ψυχὴ εὐγενική, μεγάλο δὲ φυσιολάτρη ποὺ λατρεύει καὶ ὑμνεῖ τὴ φύση σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις της καὶ ἀντικρύζει τὴ ζωὴ σ' ὅλες τὶς ἐκφάνσεις της καὶ δόσο μπορεῖ καλύτερα.

Τὰ ποίηματά του δὲν εἶναι, οὔτε συμβατικὰ οὔτε κατὰ παραγγελίαν, γιὰ τὴν πρόχειρη ἴκανοποίησι τῶν παρδαλῶν γούστων τοῦ ὅχλου, ἀπὸ κείνα ποὺ ἀπαντῶνται συχνὰ σὲ πολλὲς ποιητικὲς συλλογές, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο βιομήχανο τῆς τέχνης, μέχρι τοῦ τελευταίου ποετάστρου τῆς ἐποχῆς μας...

Λιγότερο λυρικός, μα τερισσότερο ἄπλος και αἰσθηματικός, ή ποίησις και τὸ ἔργο του στάθηκαν γιὰ τὸ νησὶ του μιὰ ἀρχικὴ δημηγήτρα δύναμη στὸ σκοτεινιασμένο ἀκόμη οὐρανὸ τῆς Δωδεκανήσου μας ποὺ πάλαισε και παλαιέι ἀκόμα, ἐνάντια στὴν εἰσβολὴ τοῦ φράγκικου και ἐλληνικοῦ λογιοτατισμοῦ ἔχοντας ἀρχὴ τὸ μεγάλο δίδαγμα τοῦ Σολωμοῦ και τοῦ Βαλαωρίτου πρῶτα, τοῦ Ψυχάρη και τοῦ Παλαμᾶ ἀργότερα, πώς : Ἡ γλῶσσα μας, ή ζωντανὴ δημοτικὴ γλῶσσα, θὰ εἶναι τὸ ζωοφόρο τῆς λευθεριᾶς ἀγέρι ...

Στὰ «Νησιώτικα Τραγούδια» του, περισσότερο νοσταλγός, μᾶς τραγουδεῖ μὲ ίδιαίτερη συγκινητικὴ χάρη, γιὰ τό, «Κῦμα ποὺ φέρνει τὰ μηνύματα γλυκὰ πὸ τὴν Ἐλάδα».

Ήταν ή ἐποχὴ ποὺ στὴ Δωδεκάνησο ἀνθοῦσαν παντοῦ ἐλεύθερα κι' ἄφθονα παγόμοια λουλούδια, τοῦ λυτρωμοῦ και τῆς λευτεριᾶς, ἐποχὴ ποὺ τὸ πέρασμά της ἀφῆσε ἀδρὰ τὰ ἵχνη της, στοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ. Ἐνῶ τώρα δὲ «πολιτισμένος κατακιητής» ὅχι μόνον τῶν μερῶν ἀλλὰ και τῆς διανόησης, ἀπαγορεύει δι' ἔξορίας ή φυλακίσεως, παρομοίας ἐκδηλώσεις ...

Γι' αὐτὸ στοὺς «Ρυθμοὺς» και στοὺς «Στίχους» του περισσότερο ὑποκειμενικὸς και περιωρισμένος σὲ σύνορα, δὲν ἀπεικονίζει στὰ ποιήματά του, παρὰ ἐν σμικρογραφίᾳ τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμο, ἀπὸ τὰ αἰσθήματα και τὴν ἀγνότητα ποὺ πλημμυρίζουν τὴν ζωή του και τὴ σκέψη του. Δὲν τὸν τραβοῦν οὔτε λάγνοι και χυδαῖοι, πόθοι οὔτε χιμαιρικὰ ὄνειρα και πλάνες ἐλπίδες.

Σὰν ἔνας ἄλλος Παπαδιαμάντης κλίνει μέσα στὰ τραγούδια του ὅλην τὴν Κάλυμνο μὲ τὶς παραδόσεις και προλήψεις της, τὰ ἐκκλησάκια και τὰ κάστρα της, δπως κι' ἔκεινος ἔκλεισε στὰ διηγήματά του, ὅλη τὴ Σκιάθο.

«Ἐξω ὅμως ἀπὸ τὸ τρίτομο μέχρι τοῦδε ποιητικὸ ἔργο του, δὲ ποιητὴς Ζερβός μᾶς ἔδωσε ἀκόμα και στὸ πεζὸ «Ἡ Ζωὴ στὸ Νησὶ» ἐντυπώσεις και περιγραφές, ἀπὸ τὴ ζωὴ και τὰ ἥθη τοῦ νησιοῦ του, ἀπὸ τὶς ὁποίες ἔχωρίζουν ή «Γαλατιανὴ», ή «Βασιλοπούλα τῆς Τελέντου» μυθολογικὴ παράδοσι, και τὰ «Πανηγύρια τοῦ νησιοῦ» ὃπου μὲ ἔξαιρετικὴ χάρι και μὲ τὶς πιὸ μικρὲς λεπτομέρειες ἀκόμα, μᾶς περιγράφει τὰ Καλυμνικὰ πανηγύρια.

Ἐνδρύτατα μισθωμένος — ἐκπαιδευθεὶς ἐπὶ μακρὸν και εἰς Γερμανίαν — βοηθούμενος δὲ και ἀπὸ τὴν θέσιν του ὡς Γυμνασιάρχου ἀπὸ ἐτῶν τοῦ Γυμνασίου τῆς Καλύμνου ἀσχο-

λεῖται ἀκόμα καὶ εἰς μελέτας τῶν ἴστορικῶν τοπείων, τῆς λαογραφίας καὶ ἴστορίας τοῦ νησιοῦ του.

Καὶ ὅμως ἔνας τόσο καλὸς μύστης τῆς τέχνης, ἔνας τέτοιος ἀπροστέλαστος ἐρημίτης τοῦ στίχου σὰν τὸ Γιάννη Ζερβό, παραμένει ἀκόμα ἄγνωστος στὸ πολὺ διανοούμενο Ἑλληνικὸ κοινό, λησμονημένος ἐκεῖ κάτω, στὸν μαρτυρικὸ βράχο τῆς γενετείρας του.

Σ' ἔνα του γράμμα, τὸν παραπαίρνει τὸ παράπονο καὶ μειαζὲν ἄλλων μοῦ γράφει :

«... Λυποῦμαι ποὺ δὲν ἔχω ἀντίγραφα δυὸ ἄλλων — χειρόδγραφα ἀκόμη. Τὸ ἔνα διήγημα καὶ τὸ ἄλλο, ἃς τὸ πῶ δρᾶμα. Είναι μιὰ μικρὴ ἴστορία, ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ στὸν ἑρὸ ναυτικὸ ἀγῶνα τοῦ 21 σὲ τρεῖς σκηνές. Μὰ καὶ τὰ δυὸ βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ καλοῦ φίλου μου στὴν Ἀθήνα καὶ ζητοῦνε ἀπὸ καιρὸ τὸν ἐκδότη τους, ποὺ δὲν... βρίσκεται. Ποιὸς ἔνδιαφέρεται γιὰ μᾶς τοὺς ἄγνωστους...».

Οἱ ἐκδότες τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Ἀλεξάνδρειας ποὺ δὲν ἀφησαν καμμιὰ ἀσημότητα νεοελληνικὴ ποὺ νὰ μὴ τὴν ἀνέδειξαν, ἃς ἀναζητήσουν καὶ τὰ ἔργα αὐτὰ ἐνὸς ἀξιοῦ καὶ λησμονημένου τεχνίτη ποὺ δέσμιος τὰς χείρας καὶ μὲ μύριους κόπους καὶ ἐμπόδια ἔγραψε ἔργα, γιὰ νὰ περιμένουν χρόνια, τὸν ἐκδότη τους, πολὺ ἀνώτερα ἀσφαλῶς ἀπὸ δσα παρουσίασαν.

Πικραμένος ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν αὐτὴν καὶ παρεξηγημένος, ἀπὸ μιὰ μερίδα συμπολιτῶν του, ὃς διακείμενος φιλικὰ πρὸς τοὺς κατακτητὰς πρᾶγμα ποὺ δὲν φαντάζομαι νὰ συμβαίνει, γιατὶ τρίς ἔξωρίσθη μέχρι τοῦδε. Διαδόσεις συκοφαντικαὶ ἢ μοιραῖαι, λόγω τῆς ἀποδειγμένης φιλοταλικῆς δράσεως τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν του, τὸν κατέστησαν στωϊκόν, ὑπομένοντα τὰ πάντα μετὰ φιλοσοφίας.

Οἱ ἥγεμόνες τῆς Νεοελληνικῆς κριτικῆς ποὺ ἀφιερώνουν ἀρθρα ἐπὶ ἀρθρῶν καὶ μελέτας ἐπὶ μελετῶν γιὰ νὰ μᾶς παρουσιάσουν δὲν ἔρω κι ἔγω πόσους καὶ ποίους σοφοὺς μαζὶ μὲ τὰς σχολάς των, ἃς ἀκούσουν καὶ τὸ παράπονο τῆς Καλύμνου, καὶ τὴ φωνὴ τὴ δική μου δσο μικρὴ καὶ ἀν εἶναι κι ἃς ἀνακόψουν λίγο τὸν κατήφορο τῆς ἔνομανίας. Λίγο παρὰ κάτω ἀπ' τὴν Ἀθήνα σ' ἔνα νησὶ τῆς μαρτυρικῆς Δωδεκανήσου ἔνας ἐκλεκτὸς ποιητὴς Δωδεκανήσιος ἀλλὰ καὶ Ἐλλην, περιμένει χρόνια τώρα, ἔνα εὖσυνείδητο ἐκδότη νὰ ἐκδώσει τὰ ἔργα του, ἀλλὰ καὶ ἔνα συνειδητὸ κριτικὸ νὰ τὰ ἀναλύσει καὶ τὰ παρουσιάσει, καὶ θέλω νὰ πιστεύω πὼς δὲν ἔχαθησαν...